

Evästystä vammaisten tulkkaukspalvelujen kilpailutuksen uudelleenarviointia varten

Markkinaoikeus on kumonnut Kelan aiemmin tekemät hankintapäätökset vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelusta. Kela on ilmoittanut tilanneensa selvityksen, jossa tarkastellaan hankintojen kilpailutuksen prosessien kehittämistä ja mahdollisia lainsäädännön muutostarpeita.

Alla Suomen Viittomakielen Tulkit ry:n huomioita vammaisten tulkkaukspalvelujen kilpailutuksen uudelleenarviointia varten.

Tulkkiressurit ja tuotteiden rajaaminen

Yksi palvelun parantamisen avaimista on laadun mittaaminen. Nykyiset laatukriteerit ovat hyvä alku, mutta hyöty menetettiin tulkkiressurssia leikkaamalla. Kilpailutus rajasi ulos tulkkauksia, joilla on hyvin spesifiä osaamista esimerkiksi vieraissa kielissä tai tulkkauksen menetelmissä. Myös kuurojen tulkkien asiantuntijuus erityisesti toistotulkkauksessa sekä maahanmuuttajien tulkkauksessa jää nyt kokonaan hyödyntämättä. Heidän ammattitaitonsa rajaamiselle ei ole perusteita.

Viimeisimmässä kilpailutuksessa etukäteen määritellyt alueelliset tulkkiressurit tulee perua, sillä edellisvuoden tilauksiin perustuneet arviot eivät todistettusti ole olleet toimiva pohja tämän vuoden tilauksiin varauduttaessa.

Tämän lisäksi tulkkien monipuolisia työnkuvia ei tule rajata. Moni viittomakielen tulkki on myös pätevä kirjoitustulkki sekä puhevammaisten tulkki ja hallitsee tämän päälle kuurosokeiden tulkkauksen menetelmät. Nyt heidän työnkuvansa on yksipuolistunut ja monipuolisen osaamisen ylläpitäminen on hankaloitunut. Tulkin osaaminen syntyy vuosien työn tuloksena. Ammattikuntamme elinvoimaisuuden ja kehittymisen kannalta on tulkin työnkuva pidettävä monipuolisena, eikä sitä tule rajata keinotekoisesti kilpailutuksen varjolla.

Kilpailutukseen osallistuvien tuottajien kelpoisuusehdot

Turvataksemme jäsentemme laillisen ja kohtuullisen kohtelun haluamme nostaa kelpoisuusehtoihin muutaman asian. Tällä hetkellä alalla on yrityksiä, jotka eivät noudata esimerkiksi työaikalakia. Työntekijöiden työpäivät voivat olla ylipitkiä ja riittäviä lepojaksoja ei järjestetä tai niitä ei vaadita pitämään. Tämän lisäksi esimerkiksi lomien ei pidetä vuosilomalain mukaisesti, myöskään sairauslomien ei makseta jokaisessa työpaikassa. Emme ole myöskään saaneet varmuutta, noudattavatko kaikki alamme yritykset työsopimuslakeja. Auditointitilanteessa Kela voisi puuttua lain rikkomiseen, jos lait löytyvät listattuna

palveluntuottajan kelpoisuusvaatimuksesta. Alla listaus asioista, jotka SVT:n mukaan tulisi ottaa huomioon kilpailutukseen osallistuvien tuottajien kelpoisuusehdoissa.

- Yritys noudattaa vuosilomalakia
- Yritys noudattaa työaikalakia
- Yritys noudattaa työsopimuslakia
- Yritys tarjoaa lakisääteisen työterveyshuollon
- Yritys tarjoaa palkallisen sairausloman

Sisäinen optimointi on palautettava

Tulkkauspalvelua tarjoavien yritysten sisäinen optimointi on palautettava. Se on avainratkaisu moneen nykyiseen ongelmaan. Lisäksi yrityksillä tulee olla olla työnjohto-oikeus, joka on nyt torpattu.

Miksi sisäinen optimointi tulee sallia?

- Sairasloman sijaistukset hoituisivat yrityksen sisällä, kun työt voitaisiin vaihtaa sisäisesti tulkilta toiselle. Tämä säästäisi resursseja Kelan välitykseltä, joka tuntuu olevan nykyisellään aivan ylikuormitettu.
- Yrityksen sisäinen välitys tai esimies voisi puuttua asiaan, jos jollekin tulkille on välitetty liian vaativa keikka, tai jos yrityksestä löytyisi joku muulla tavalla sopivampi tulkki ko. tilaukseen.
- Tulkkien ajamat pitkät matkat keikalta toiselle voitaisiin osittain välttää sisäisellä optimoinnilla, kun sisäinen välitys voi ajoissa huomata tulkkien ajavan ristiin.
- Sisäisellä välityksellä on enemmän tietoa paikallisista tilauksista ja asiakkaista. Oikea tulkki saadaan helpommin sijoitettua oikeaan paikkaan.
- Jos tulkki katsoo keikan olevan itselleen liian vaativa, keikka tulisi palauttaa. Näin ei kuitenkaan aina käy, sillä keikka joudutaan luovuttamaan mahdollisesti koko yrityksestä pois, vaikka yrityksen sisältä löytyisikin pätevä tulkki.

Välitysohjelman tulee toimia mobiililaitteilla

Tulkin työ on liikkuvaa ja tulkkauskeikkojen välillä tarvitsisi päästä katsomaan keikkatietoja. Välitysohjelma tulisi optimoida toimimaan myös mobiililaitteilla. Tällä hetkellä joillakin laitteilla pystyy näkemään joitakin näkymiä todella vaivalloisesti. Ruudulla saattaa kuitenkin näkyä epäoleellisia asioita suurikokoisina peittäen keikan tietoja. Lisäksi nykyisellään tulkki ei voi avata tai sulkea tulkkiensa mobiililaitteella. Tulkki ei myöskään voi nähdä mobiililaitteella kalenterinäkymää tai tehdä muita merkintöjä kalenteriin. Välitysohjelman kalenterinäkymän optimointi ja hallinta mobiilisti on erittäin tärkeää jouhevan työskentelyn saavuttamiseksi. Keikkoja välitetään hyvin usein vasta samalle ja seuraavalle päivälle. Mobiili työskentely saattaa olla ainut vaihtoehto reagoida ja valmistautua.

Helsinki, 9.10.2018

Emilia Norppa
Puheenjohtaja